



GIELDDAPLÁNA SERVODATOASSI 2022 – 2034



Kárašjoga gielda
Karasjok kommune

Gielddastivra mearridan 15.12.22 áššis 22/88

SISDOALLU

OVDASÁTNÍ	2
GIELDDAPLÁNA SERVODATOASSI.....	3
Mielváikkuheapmi	3
Guoddevašvuodamihttomearit	4
VIŠUVDNA JA ÁRVOVUOĐĐU	5
Višuvdna	5
Árvvut.....	5
OVDÁNEAPMI JA HÁSTALUSAT - KÁRÁŠJOHKA 2034 GUVLUI	6
Karášjohka – sámi gielda	6
Álbmotovdáneapmi	6
Álbmotdearvvašvuohka ja eallinárvu.....	6
Ealáhusat ja bargoveahka	7
Dálkkádathástalusat.....	8
Servodatdorvvolašvuohka ja gearggusvuohka	9
Gielddaekonomiija	9
Boahttevaš Karášjohka	9
ÁNGIRUŠŠANSUORGGIT	10
Fátmmasteaddji báikegoddi.....	11
Ođasmahtti báikegoddi	14
Gelbbolaš báikegoddi	16
Ceavzilis báikegoddi	18
AREÁLASTRATEGIIJA	20
GIELDDAPLÁNA SERVODATOASI ČUOVVOLEAPMI	24

OVDASÁTNI

Kárášjohka 2034 guvlui

Kárášjohka lea Norgga nubbin stuorámus gielda areálaid dáfus, guovdu Finnmárkku. Gielddaráját leat Guovdageainnu, Deanu, Álttá ja Porsáנגgu gielddaide, ja nuorttabealde lea gránnjáriika Suopma. Kárášjoga gieldda álbmotlohku lea bisson birrasiid 2700 maŋemuš jagiid. Mii leat sámi gielda, mas lea 80 % sámi álbmot. Mis lea mánggakultuvrralaš servodat gos ássat olu čearddalaččat.

Boahttevaš hástalusaid dustemis fertet mii smiehttat guhkitáigái ja oppalaččat mo mii galgat ovdánahttit min servodaga, gieldda organisašuvdnan, ja mo mii sáhttit ovttasdoaimmat ja ovttasbargat ođđa vugiiguin. Gielddaplána servodatoassi lea min deháleamos strategalaš stivrenreaidu bálggesečuovgan 2034 guvlui.

Kárášjogas leat muhtin stuorábuš hástalusat vuordimis boahtteáiggis, nugo dálkkádatrievdamat, álbmotlogu njiedjan, álbmotvuorasmuvvan, mánáidlohku njiedjá ja olbmot bargoaggis vátnot ja dearvvašvuodáhástalusaid lassáneapmi álbmogis. Gielddalaš bálvalusain dat gáibida alla kvalitehta, beaktillisvuoda ja ođasmahttimiid, seammás go ekonomalaš rámmat gáržot. Mii galgat luvvet ruđaid čađahit stuora buolvainvesteremiid nu go ođđa skuvlii ja ođđa dearvvašvuodaguovddáži.

Buorit čovdosat hábmejuvvojit ovttasráđiid ángiris álbmotláhtuiguin. Gielddaplána lea hábmejuvvon gulahallamiin ássiiguin, ealahusaiguin, gieldda politihkkariiguin ja fágaolbmuiguin.

Ovttas mii hábmet boahttevaš Kárášjoga!

GIELDDAPLÁNA SERVODATOASSI

Gielddaplána lea Kárášjoga gieldda bajimus stivrenreaidu ja strategijja mo dustet boahhteáiggi hástalusaid. Gielddaplánas leat golbma oasi, servodatoassi oktan areálastrategijain, areáloassi ja doaibmaoassi oktan ekonomiiaplánain.

Servodatoassi lea dan birra mo mii galgat ovdánahttit Kárášjoga ovddasguvlui, sihke servodahkan ja gielddaorganisašuvdnan. Das leat ángiruššansuorggit, mihttomearit ja strategijjat boahhte 12 jahkái, ja čujuha mo mii ovttas hábmet dan servodaga man mii sávvat. Servodatoasis lea areálastrategijja mii galgá laktit servodatoasi ja gielddaplána areáloasi oktii, ja dat čujuha bajitdási prinsihpa mo mii galgat ávkkástallat ja ovdánahttit min areálaid olahánváras servodatoasi mihttomeriid.

Riikkadási gielddalaš plánenbagadeaddji mielas plánen lea beaktilis ja buorre stivrenreaidu ceavzilis servodatovddideapmái ja areálgeavaheapmái. Gielddalaš plánen lea dehálaš olahit ceavzilat, geavaheaddjiávkkálaš, beaktilat ja boadusángerušši almmolaš suorggi.

Plána máhttovuođu duddjojuvvo riikkadási ja báikkálaš láidestusaid ja ovdánahttindovdomearkkaid, hástalusaid ja vuoruhemiid ala. Vuodđun lea adnon Kárášjoga gieldda plánastrategijja ja gielddaplána servodatoasi plánaoprográmma. Guktuin dokumeanttain leat válddahuvvon hástalusat ja vejolašvuođat riikkadási ja guvllolaš ovddidahttindovdomearkkaid, plánaid, statistihkaid ja loguid, čielggademiid, demografijja ja eará olis.

Mielváikkuheapmi

Ráhkadanváras buori ja áššáiguoskevaš plána boahttevaš Kárášjohkii, lea viiddis mielváikkuheapmi álbmogis, oktan mánáiguin ja nuoraiguin, ealáhusaiguin, politihkkariiguin ja gielddabargiiguin leamašan dehálaš. Gielda lea geavahan iešguđet ge vugiid ja arenaid sihkkarastimis fáttmasteaddji ja rabas proseassa. Mii leat čađahan ássiidiskadeami, ealáhusiskadeami ja barnetrákk nammasaš guorahallama mánáiguin. Mis leat leamašan iešguđetlágan doalut, nugo álbmotčoahkkimat, Utopia-bargobáđji ja bargobájit politihkkariiguin ja gieldda jođihangottiin. Oaiviladdimat mielváikkuhanmannolagaide dahket vuodu ulbmiliidda ja strategijjaide maid leat válljen vuoruhansurggiid vuollái. Erenomážit leat atnán árvvus ássiidiskadeami ja mánáid ja nuoraid oaiviladdimiid.

Kárášjoga gielda lea bagadallanpilohta oasálastima bokte ožžon buori veahki mielváikkuhanproseassaide Distriktssenteris ja Romssa ja Finnmárku fylkkagielddas. Kárášjoga gielda lea seammás maddái oasálastán dán pilohtaproševttas; areálastrategijja pilohta smávva gielddaide main leat viiddis LNFR-avádagat, mas Høgskolen i Innlandet ja Universitehta Romssas leat leamašan proseassajođiheaddjit ja ovddasvástideaddjit fágalaš sisdoalus.

Kárášjoga gielda bijai 2019:s johtui 8-jahkásaš rievadan- ja nuppástuhttinproševtta Boahttevaš Kárášjohka. Prošekta bargá viidát Kárášjoga gieldda hástalusaiiguin buot bálvalussurggiin, ja proševtta bokte lea gielddas buorre oppalaš govva dain boahttevaš dárbbuin madda servodatplána galgá čujuhit geainnu.

Dát proseassat leat buktán ollu dehálaš áddejumi ja máhtu, mat leat leamašan mearrideaddjit dovddiideamis dehálaš fáttáid servodat- ja bálvalusovdánahttimis ja hábmemis boahttevaš Kárášjoga.

Guoddevašvuodamihttomearit

Karášjohka galgá leat guoddevaš servodat gos mii dustet dárbbuid mat olbmui leat guđet ássat dáppe dál, almmá bilideamis vejolašvuodaid boahttevaš buolvvain gokčat sin dárbbuid. ON 17 guoddevašvuoda mihttomearit leat váldobálggisin dustemis dálá áiggi stuorimus hástalusaid hukset oadjebas ja eleš čálgoservodaga almmá bilideamis boahttevaš resursavuodu.

Guoddevašvuoda mihttomearit speadjalastet golbma dimenšuvnna guoddevaš ovdáneamis: dálkkádat ja biras, ekonomii ja sosiála dilálašvuodát.

ON guoddevašvuodamihttomearit galget leat oassin Norgga servodat- ja areálaplánema vuodus.

VIŠUVDNA JA ÁRVOVUOĐDU

Višuvdna

Min višuvdna lea:

Sámi váibmosuotna – gilli gos kultuvrrat deaivvadit

Den samiske pulsåren – bygda der kulturer møtes

Višuvdnan leat sámi váibmosuotnan mielddisbukta ahte Kárášjoga gieldda, okta moatti gielddas gos sámi giella ja kultuvra, identitehta ja eallinvuohki leat guovddášis servodateallimis, leat eanetlogus ja lea dihtomielaš dasa ahte servodatdoaimma guoská olles sámi servodahkii. Dat geaidnu ja ovdáneapmi man Kárášjoga gieldda vállje lea dehálaš olles Sápmái.

Seammás lea midjiide dehálaš leahkit fátmasteaddji servodat mii čakkeha saji eará kultuvrraide, ja gos kulturgávnnadeamit leat riggodahkan min servodahkii.

Árvvut

Kárášjoga gieldda árvovuoddu galgá čujuhit geainnu min plánaide ja bargguide.

Kulturguoddit

- Sámi kultuvrrain ja sámegeielain, boazodoallu ja virolaš luondugeavaheapmi leat mii rámis, dat lea mis fárus – ja daid mii nannet.
- Mii hálddašit luonddu ceavzilit.
- Mii leat geabbilat, jođánat rievdadit ja heivehahttit.

Girjáivuhta

- Mii leat guovttegielat ja mánggakultuvrralaš servodat.
- Mii leat fátmasteaddjit ja čohkiideaddjit go posiitiiva guottuiguin searvadit olbmuid.
- Mii háliidit čájehit ja čalmmustahttit sámi kultuvrra
- Mii galgat beroštit, ja árvvusatnit guhtet guimmiideamet iešguđetláganvuodaid.

Geasuheaddji

- Mii háliidit geasuhit olbmuid ja ealáhusaid min gildii kulturárbbi čalmmustahttimiin ja árvvusatnimiin.
- Mii geassit ovdán kultuvrra ja gieldda erenoamášvuoda, ja dahkat geasuheaddjin.

OVDÁNEAPMI JA HÁSTALUSAT - KÁRÁŠJOHKA 2034 GUVLUI

Kárášjohka – sámi gielda

Kárášjoga gielda lea sámi gielda. Sápmelaččat leat eamiálbmot Norggas, ja vuodđolága § 108 čujuha ahte galgá heivehuvvot nu ahte sápmelaččat sáhttet sihkarastet ja ovdánahttit sámi giela, kultuvrra ja servodateallima.

Mearrádusain gielddalaš dásis lea mearrideaddji mearkkašupmi sáme giela ja beares sámi kultuvrra buori ovdáneapmái. Okta moatti servodagain gos sámi giella ja kultuvra leat eanetlogus, lea Kárášjogas servodatdoaimman olles sámi servodahkii. Kárášjoga gielda lea dihtomiellalaš iežas ovddasvástádusas sealluhit, nannet ja ovdánahttit sámi giela, kultuvrra ja servodateallima.

Gielddain lea guovddáš rolla nannet sáme giela. Kárášjoga gielda lea oassin sáme gielaid hálddašanguovllus ja dakko bokte lea sámelága vuodul geatnegahtton sihkarastit álbmoga vuoigatvuoda sáme gielaid oahpahussii ja geavaheapmái. Mii galgat čuovvulahttit ovttaskas olbmuid giellavuoigatvuodaid earret eará rivttiin oahpahussii, giela- ja kulturheivehuvvon dearvvašvuodabálvalusaide, ja čuovvulahttit geatnegasvuoda fállat sáme gielat mánáidgárdefálaldaga ja čalmmustahttit dološ sámi báikenamaid.

Leat hástalusat sámi giellaovdáneamis. Áiggi vuollái Kárášjoga ja Guovdageainnu álbmotlogunjiedjan lea áittan sáme giela gáhttemis. Min skuvllaid ohppiidlogunjiedjan mielddisbuktá ahte uhcit ohppiin lea oahpahus sáme gielas ja sáme giellii, ja giellageavaheddjiidlohku sáhtta garrasit vátnut.

Álbmotovdáneapmi

Kárášjoga gielddas lea olu jagiid badjel čájehuvvon ahte álbmotlohku njiedja. Prognosalaččat 2040 guvlui vuohhtit seammás dássehisvuoda agiin álbmogis, vuorrasiidlohku goargnu álbmoga bargoveaga agi ektui, ja mánáid ja nuoraid oassi njiedja. Álbmotovdáneapmi lea vuorjašuhhti boahhtevuhtii.

Stuorimus hástalusson lea vuorasolbmuidlogu lassáneapmi. Mis šaddá gáibideaddji dilálašvuoha vuorasolbmuid buozalmasvuodaid geažil ja dat gárta lassi deaddun gieldda dearvvašvuodabálvalusaide. Mearrideaddjin lea golloseastin bálvalusbuvttadeamis ja ahte organisašuvdna lea nuppástuhtti álbmoga gáibádusaide ja dárbbuide.

Álbmotlogu dásen gáibida aktiivvalaš doaimmaid boahhtevaš jagiid. Bargosajit ja ássanmokta šaddet guovddáš gaskaoapmin doalaheamis Kárášjoga eleš servodahkan. Stohpomárkan sáhtta goazahit smávit doaresbealde gielddaid. Kárášjogas lea hearkkes stohpomárkan, go leat uhcán dálut gávdnamis.

Álbmotdearvvašvuoha ja eallinárvu

Gielddalaš plánat galget báidnon álbmotdearvvašvuoda perspektiivvain. Buori *servodatovdánahttima* bokte buorrána álbmotdearvvašvuoha. Bargun álbmotdearvvašvuoda

buorideamis leat mánáid ja nuoraid bajásšaddaneavttut, buozalmasvuođa ja vahágiid eastadeapmi, ja ovdánahttit servodaga mii lea láchčcon dearvvašlaš eallindábiide, dearvvašvuođa áitagiid gáhttemii ja ovddideamis searvevuođa, oadjebasvuođa, fátmasteami ja oasálastima.

Karášjoga gieldda álbmotdearvvašvuođa 2020–2023 oppalaš govas gesso ovdán earret eará:

- Lohkan- ja rehkenastingálggat lea heajubut go muđui riikkas. Beroštupmi skuvlabargguide ja lohkamii álgá árrat mánáid eallimis ja dat lea guoski oppalaččat skuvlastruktuvrra dásiide. Mánáidgárddiid pedagogalaš biras galgá hukset vuođđoskuvlla skuvlaálgima, ja viidáset oahpahusa joatkkaskuvlla dássái.
- Dieđut iskkademiin nuoraidbirrasiiin čujuhit ahte ollu mánát ja nuorat, dadjat oalle ollu, rahččet loaktimiin ja vásihit givssideami. Negatiivvalaš vásáhusat nuorran váikkuhit birgemii rávisolmmožin, ja dása berrejit bidjot eastadeaddji doaimmat/prográmmat.
- Dearvvašvuodadilálašvuolta gielddas lea oalle buorre, earret psyhkalaš dearvvašvuođa – erenoamážit ballu ja/dahje lossa miella – leat stuorát váddun go muđui riikkas. Geahpesdávddaiguin ja erenoamážit kolssain buhččet ollugat, ja leat mealgat eanet go muđui riikkas.

Sávahahtti ovdáneapmi Karášjoga báikegottis lea nannet ássiid vejolašvuođa váldit ovddasvástádusa iežaset dearvvašvuodas, loaktimis ja birgemis. Mii deattuhit eastadeami ja árra veahki lassí dearvvasvuođa ovddidandoaimmaide.

Rievdamat álbmogis buktet lassí hástalusaid mo mii hábmet gieldda. Valljit lassáneapmi vuorrasiid logus gáibida plánema ahkeheivehahtti servodahkii ja dikšun- ja fuolahusbálvalusa heivehit ruovttubálvalussan ja vuoruhit čálgoteknologiija.

Seamma dehálaš go vuoruhit servodathástalusaid lea váldit vára ja ovdánahttit daid ollu hirbmat positiivvalaš beliid Karášjoga servodagas.

Vaikke gos oroš Karášjogas, de lea oanehis mátki meahccái. Meahcásteapmi, sámi luonduávkkástallan, lea árbevierru ja máhttu mo sápmelaččat ávkkástallet meahci olahtti resurssaid birgejumái. Ávkkástallan lea rievdan áiggi badjel, muhto ain lea meahcásteapmi dehálaš oassi min kultuvrras ja eallinvuogis. Min lagasvuolta lundui lea stuora árvun gieldda ássiide, ja lea okta dain deháleamos ákkain manin olbmot oaivvildit lea geasuheaddjin ássat Karášjogas.

Karášjogas lea rikkis ja ealas kultuvra mas leat buorit vejolašvuoddat boktit ássanmovtta. Dat ferte leat mihttun ahte buohkat Karášjogas sáhttet servvoštallat valáštallan- ja astoáigefálaldagain. Dáidda ja kultuvra leat guovddážiis báikkálaš servodatovdánahttimis. Ođđa kultursála šaddá movttiidahtti Karášjoga servodahkii.

Eaktodáhtolaččat leat dehálaš resurssain báikkálaš servodagas, ja Karášjoga servodagas lea nanu eaktodáhtolašvuolta. Ollu ássit ja organisašuvnnat dáhttot áinnas veahkkin ovdánahttit servodaga, ja giella ferte danin ovddidit vuogádaga ássiidsearvamii.

Ealáhusat ja bargoveahka

Karášjogas lea stuora bargoveahka almmolaš suorggis, gos 48 % bargoagiin barget dain surggiin. Mánnggat guovddáš sámi institušuvnnat lea ásahuvvan Karášjohkii, gos Sámediggi

Sametinget, NRK Sápmi ja sámi dearvvašvuodaásahusat lea dat stuorimus bargosajit. Go dát institušuvnnat leat ásahuvvon Kárášjohkii, de lea stuora oassi olbmui geain lea alitoahppu. Min servodagas lea viiddis akademihkalaš biras, mii dagaha Kárášjoga miellagiddevaš báikegoddin ássamii ja bargamii.

Stuorimus oassi bargoveagas priváhta suorggis leat bálvalusfállamis, gálvogávppašeamis, hoteallas ja boradanbáikkiin, johtalusas ja eará, mat oktiibuot devdet 26 % bargoveagas. Vuoddoealáhusat leat dehálaš ealáhusat mat devdet 10 % oppalaš bargoveagas. Huksenealáhus lea nubbin stuorimus ealáhus Norggas maŋábealde Oljju ja gása, ja lea dat stuorimus guovlluealáhus, mii maiddá bargguiduhtta ollugiid min gielddas (7 %) sihke ollesáiggis ja áigodatbargun.

Kárášjoga gielddas lea stuora vejolašvuodat ealáhusovdánahttimii mas lea čielga sámi sisdoallu. Kultuvrralaš ealáhusovdánahttin huksejuvvo báikkálaš resurssaiguin vuodustuvvon báikkálaččat ja kulturvuolggasajiin. Dát buktá ceavzilis árvoháhkama, seammás go árbevierut ja kultuvra dollojit ja ovddiduvvojit. Dehálaš sámi dáidda- ja kulturásahusat leat Kárášjogas, nugo RiddoDuottarMuseat – Sámi Vuorká-Dávvirat ja Sámi Dáiddaguovddáš. Dat lea givrodahkan min ángiruššamii hutkás ealáhusain, duojis ja sámi mátkeealáhusain.

Eanandoallu Kárášjogas lea garrasit geahppánan maŋemuš 10 – 20 jagi. Gielddas lea buorit eanaresurssat, lassin daid areálaide mat eai leat anus. Jorgalahttimis dan njiedjama, ja dahkamis eanandoalu geasuheaddjin, dáhttu mii deattuhit eanandoalu ovdánahttin vejolašvuodaid Kárášjogas.

Boazodoallu lea dehálaš kulturguoddi ja ealáhus, ja das lea stuora mearkkašupmi ollugiidda Kárášjogas. Viiddis guovllut gielddas leat bohccuid guhtuneatnamat ja johtolagat. Boazodoalus lea dárbu daid guovlluide, ja gillá juo garrasit guhtuneatnamiid massimis. Boazodoalloealáhusa biergobuvttadeapmi lea buot litnáseamos dálkkádagaide, muhto ealáhus gillá garrasepmosit dálkkádatrievdamiiguin.

Dálkkádathástalusat

Gielddalaš plánen lea dehálaš dálkkádatgássaide-, ja energijageahpedeapmái. Sajáidduhttin-, huksenvieru-, huksehathábmen-, infrastruktuorra-, ja bálvalusmearráduosat sáhttet váikkuhit luoittáhaga ja energijagolaheami guhkes áigái ovddasguvlui. Danne fertet dál jo atnit deastta vuollegisluoittáhatservodatulbmiliidda 2050.

Okta dain stuorimus hástalusain dálá áiggis lea dálkkádatrievdamat mat váikkuhit eatnamii globálat. Čielga dálkkádatpolitihkain fertet bissehit dálkkádatrievdamiid. Pariisa-šiehtadusa olis Norga lea geatnegahtán iežas geahpedit dálkkádatluoittáhagaid unnimustá 50 % ja gitta 55% rádjai 2030 veardiduvvon 1990 dássái. Globála liegganeapmi váikkuha juo davvi ekovuogádagaide ja servodagaide.

Dat lea eahpesihkar makkár váikkuhusat dálkkádatrievdamiin sáhttet čuohtat min gildii, muhto dálkkádatdutkanat geažuhit veaháš makkár rievdamat mis sáhttet leat vuordimis: dávjjit ja garraset njuoskadálkkit ja lieggaset temperatuvrrat. Eambo njuoskadálkkit sáhttet earret eará dagahit stuorit dulve-, rihtu- ja uđasvárrehusaid, vel smávva temperatuvrrarievdamat ge sáhttet váikkuhit ekovuogádagaide sihke čáziin ja eatnamiin. Dálki Kárášjogas rievdá eambo arvin, dálvet uhcit muohtan, árragidđan ja guhkes čakčan.

Dálkkádatrievdamiid váikkuhusat boazodollui leat dasto sihke eambo molsašuddi guohtumat ja johtimat. Gielda ferte iežas guhkesáiggi areálaplánemis rehkenastit čuozašusaid dálkkádatrievdamiin, erenoamážit vejolaš váikkuhusaid mat čuvvot dulvviid, riđuid ja uđđasiid lassáneamis.

Servodatdovvolašvuohta ja gearggusvuohta

Karášjoga gielddas lea oppalaš ja vuđolaš ovddasvástádus fuolahit álbmoga sihkarvuođa ja oadjebasvuođa min geográfalaš guovllus. Gielda galgá nagodit doalahit kritihkalaš servodatdoaimmaid heahstediliin, ja uhcimus gearggusvuohta galgá sajis olles organisašuvnnas. Riska- ja rašesvuodáanalysaid bargu lea dehálaš buot dásiin, ja oktan gearggusvuodaplánaiguin ja hárhallamiiguin lea servodat nanus dustet dáhpáhusaid/heahtediliid mat sáhttet čuožžilit.

Gielddaekonomiija

Karášjoga gielda lea systemáhtalaš nuppástuhttimiin nagodan jorgalahttit ovdáneami gielddaekonomiijas stuora lassigoluin gánnáhahtti buori ruhtadillái. Karášjoga gielddas leat stuora investerendárbbut, go plánain lea hukset ođđa skuvlla ja ođđa dearvvašvuodaguovddáža. Dát buktá mearkkašahtti doaimmalaš váikkuhusaid go lassáneapmi gieldda loatnavelggiin dagaha divraset reanto- ja oassemáksingoluid. Dát mielddisbukta ahte Karášjoga gielda boahhtevaš jagiid ferte botnjat resurssageavaheami nu ahte geavaha eambo háldovejolaš rámmaiguin reanttuide ja oassemáksingoluide, ja uhcit bálkkáide ja eará doaimmagoluide. Karášjoga gielddas lea doaimmamunni lasihit sihke buvttadanmuni ja beaktilisvuođa, ja ferte čađahit rievdademiid gieldda bálvalusbuvttadeamis.

Karášjoga gielda galgá mihttomeriin ollašuttit beaktilis resurssageavaheami ja buori ekonomijastivrejumi mat leat politihkalaččat mearriduvvon.

Boahhtevaš Karášjohka

Karášjoga gielda lea 1.10.19 bidjan johtui proševtta Boahhtevaš Karášjohka / Fremtidens Karasjok, mii lea guhkesáigge rievadan- ja nuppástuhttinprošeakta 8 jagi badjel golmmain cehkiin. Karášjoga gieldda lossa hástalusat eanas surggiin ja buot dásiin ledje duogážiin prošektii. Boahhtevaš Karášjoga ulbmil lea ahte gielda sáhtašii fállat bálvalusaid ássiide siskkobealde buriid hálddašarvierru rámmaid, gielddas galgá buorre organisašuvdnadoaimma ja ceavzilis ruhtadilli.

1. ceahkis – Nuppástuhttin ja VUOĐU ásaheapmi, mii bistá 2023 rádjai, deattuhuvvo gieldda vuodđodoaimmaid sajáidduhttin, nugo ekonomijastivren, áššemeannudeapmi ja sihkarastin lánhagáibiduvvon bálvaluskvalitehtas ássiide.

2. ceahkki lea ovdánahttinávccaid ja OĐĐA SEARAID birra, ja 3. ceahkis galget deattuhuvvot innovašuvdna, ovttašábmén ja BUOREMUS BARGOVUOHKI. Proševtta čuovvoleapmi vuoruhuvvo gielddaplánaáigodagas.

ÁŅGIRUŠŠANSUORGGIT

ON guoddevašvuoda mihttomearit leat máilmmi oktasaš bargoplána 2030 rádjai jávkadit ja birgehallat geafivuodain ja bissehit dálkkádatrievdamiid. Guoddevašvuoda mihttomeriin leat 17 váldomihtu ja 169 oassemihtu mat galget čujuhit oktasaš globála geainnu riikkaide, ealáhusaide ja siviilaservodagaide.

Báikkálaš hástalusaid ja vejolašvuodaid vuodul leat mii válljen 9 guoddevašvuoda mihttomeari main galgá erenoamáš fuomášupmi Kárášjoga gieldda ovdánahttimii:



Báikkálaš guoddevašvuoda mihttomeriid, hástalusaid ja mielváikkuhanproseassaid vuodul leat mii mearridan čuovvovaš áŅgirusšansurggiid gielddaplána servodatoasis:

- Fátmmasteaddji báikegoddi
- Ođasmahtti báikegoddi
- Gelbbolaš báikegoddi
- Ceavzilis báikegoddi

Min višuvdna ja árvovuodđu sáhtá čilgejuvot nu ahte Kárášjoga gieldda galgá leat fátmmasteaddji sámi servodat. Mii leat sámi gieldda. Danin lea sámi perspektiiva guovddážiis buot áŅgirusšansurggiin servodatoasis.

Kárášjoga gieldda áŅgirusšansuorggit leat suorgerasttildeaddjit, ja gustojit buot bálvalusaide. Mii fertet bargat ruossut doarrás organisašuvnnas olahánváras sávahahtti ovdáneami. Juohke vuoruhanoasis lea mearriduvvon váldomihttu ja strategijiat. ÁŅgirusšansuorggit čujuhit guđiid osiide berre leat liige beroštupmi ja resursat plánaáigodagas. Leat mánggat láhkageatnegahtton doaimmat ja fágasuorggit mat eai ovdanbukto gielddaplána servodatoasis, muhto vuhtiiváldot konkrehtalaš fáddaplánain.

Ceavzilisvuodaulbmilat leat válljejuvvon báikkálaš hástalusaid vuodul, ja Kárášjoga gieldda ulbmilčalmustahttimiid vuodul. Ulbmilat speadjalastet boahhtevaš dehálaš jagiid hástalus- ja ovddidahttingsurggiid.

Fátmmasteaddji báikegoddi

Mis lea fátmmasteaddji báikegoddi min ássiide buot eallindiliin. Kárášjoga gielddas lea ollislaš ja servodatguoddi sámegealla eanas servodatsurggiin ja bálvalusfálaldagain. Mis lea guovttegielalaš álbmot, gos sámegealla ja dárogealla leat ovttadássásaš gielat. Vai Kárášjoga gielddas galgá leat doaimmevaš guovttegielat servodat, de ferte sámegealla čalmmustahttot ja deattuhuvvot. Buohkain Kárášjogas galgá vejolašvuohta oahppat sámegealla.

Min vuorrasiin galgá árvvolaš vuorasvuohta, ja min bálvalusain galgá vuodđun sámi kultuvra. Mánáin ja nuorain galgá oadjebas ja buorre bajásšaddan, fátmmasteaddji skuvlabiras ja valljit astoáigefálaldagat. Kárášjogas galgá buorre eallit, álbmotdearvvašvuođabarggu bokte galgat mii vuoduštit buriid birgenlágiid, buori dearvvašvuođa ja eallinárvvu buot ahkásaččaide. Erenoamážit galgat eastadit psyhkalaš gillámušaid, sosiála erohusaid ja olgguštemiid. Mii galgat láhčit heivehuvvon ásodagaid ássiide iešguđetlágan eallindiliin.



Váldomihttu: Ná galgá leat	Strategiijat: Ná mii bargat
Mii leat sámi servodat, gos álbmot máhttá ja geavaha sámegealla olles servodagas	<p>Mii galgat nannet ja lasihit sámegeallagiid logu, sámegealla oahppanvejolašvuođaid láchimiin</p> <p>Mis galgá sámi giellaguovddáš mii fámoláččat ovddida ja gáhtte giela</p> <p>Mis galgá ollislaš giellaplána mánáid giellaovdáneapmái mánáidgárddiin ja vuodđooahpahas</p> <p>Mii galgat deattuhit sámegealla gelbbolašvuođa rekruteremis ja virgádettiin gielddas</p> <p>Beroškeahhtá dásis, mii fállat gieldda servodahkii ja álbmogii sámegealloahpahusa ja kulturgelbbolašvuođa</p>
Min servodagas lea buorre bajásšaddat	Mii galgat systemáhtalaččat bargat dan badjelii ahte buot mánáin ja nuorain geat bajásšaddet Kárášjogas leat seamma vejolašvuođat

	<p>Oaguheamit, vealaheamit, mobbemat, vaššidagut ja rasisma midjiide leat áibbas dohkketmeahtumat</p> <p>Mii galgat hábmet rabas ja fátmasteaddji servodaga mii ovddida identitehta ja searvevuođa buohkaide</p> <p>Mii galgat váldit vára ja ovdánahttit gávnadanbáikkiid nuoraide</p> <p>Mii galgat deattuhit árra veahki ja fágaraštildeaddji ovttasbarggu</p>
<p>Min servodat lea dearvvašnuhtti, fátmasteaddji ja oadjebas</p>	<p>Mii eastadit psyhkalaš dearvvašvuodáhástalusaid, gárrenmirkogeavaheami, geafivuođa, sosiála erohusaid ja olggušteami</p> <p>Mii árjjalaččat bargat eastadit veahkaválddálašvuođa lagaš oktavuodain</p> <p>Mii galgat vuoruhit álbmotdearvvašvuođa, ja lámčit birra mii movttiidahtta aktiivvalaš árgaeallima</p> <p>Mis galget buorit kultur-, astoáige- ja valáštallanfálaldagat mat hehttejit olggušteami, sosiála erohusaid ja buoridit psyhkalaš dearvvašvuođa</p> <p>Mii galgat sihkkarastet eaktodáhtolaččaide buriid rámmaeavttuid vuoi sii sáhttet veahkehit buriid fálaldagaiguin min ássiide</p>
<p>Mis leat buorit dearvvašvuodafálaldagat heivehuvvon buohkaide vaikke guđe agis ja fuolahusdilis</p>	<p>Mii galgat ovdánahttit dearvvašvuođa- ja fuolahusbálvalusaid deattuhemiin čálgoteknologiija ja buoridanmuniid kvalitehtareformmaid čađa nugo Olles eallima eallit</p> <p>Eastadeaddji ja fágaraštildeaddji bargguin mii ovddidit buori fysalaš ja psyhkalaš dearvvašvuođa min ássiin</p> <p>Mii galgat fállat buori fuolahusa ja pasieantadorvvolašvuođa</p>

	<p>Mii galgat sihkkarastet ahte bargiin dearvvašvuoda- ja fuolahusbálvalusas lea sámi giella- ja kulturgelbbolašvuoha</p> <p>Mii galgat sihkkarastet ollislaš pasieantačuovvoleami fágarasttildeaddji koordineremiin ja ovttasdoaimamiin</p> <p>Mii galgat fállat olbmuid geain lea veahkkedárbu ja sin oapmahaččaide diehttevašvuoda ja dorvvolašvuoda bálvalusapparáhtas.</p> <p>Mii galgat hukset ođđa dearvvašvuoda ja fuolahus visti</p> <p>Mii galgat heivehit divššu- ja fuolahusbálvalusa ruovttubálvalussan.</p>
<p>Mii heivehit servodaga buot agiide</p>	<p>Mis galget buolvaidgaskasaš arenat ja gávnadanbáikkid</p> <p>Mii galgat ovttasbargat buolvaidgaskasaččat ovddidit árbevirolaš máhtu ja vuorasiid geavahit resursan</p> <p>Mii galgat lámhčit eatnasiidda vejolašvuoda ássat oadjebasat ruovttuin guhkimus lági mielde</p> <p>Mii galgat ovttasbargguin lámhčit aktivitehtaid vuorasiidda, erenoamážit olbmuid geain lea demeansa</p> <p>Mii galgat ovdánahttit ja atnit innovatiiva bálvalusaid ja čálgoteknologiija</p>
<p>Mis leat fállamis ásodagat buot min ássiide</p>	<p>Mii galgat sihkkarastet mánggalágan ásodatfálaldagaid, ja fállat iešguđetlágan ásodagaid ja ássanvugiid mat heivejit buotlágan eallinagiide ja -dilliide</p> <p>Mii galgat sihkkarastet gielddalaš ásodagaid ássiid dárbbuide, galgat juolludit dohkálaš ásodagaid heivehuvvon sin dárbbuide, ja maiddái fállat dárbašlaš veahki fuolahit iežaset ássandilálašvuodaid.</p>

Ođasmahtti báikegoddi

Mii lámčit ealáhusaide gielddas ja heivehit árvoháhkama innovatiiva ja boahhteáigásaš ealáhusaide, ja nuppi dáfus áimmahuššat sámi ealáhusaid. Mis lea beroštupmi ceavzilis ealáhusovdánahttimii, mas vuhtiiváldo kultuvra, luondu ja biras. Mii ángiruššat ođđaásahemiid ja dáhttot mánggabealat ealáhusaid mat gokčet báikkálaš dárbbuid. Mii galgat leat nuppástuhttit vai leat nannosat boahttevaš rievdademiide, sihke ealáhusain ja gielddaorganisašuvnnas.

Mis lea girjás ja ealas kultureallin gos fállajit buorit vásáhusat álbmogii ja gussiide gaskal árbevieruid ja ođđaáiggi.



Váldomihttu: Ná galgá leat	Strategiija: Ná mii bargat
Mis leat mánggabealálaš, ovddidahtti ja nanu ealáhusat	<p>Mii galgat ovttrasáđiid Sámi ealáhusgárddiin aktiivvalaččat movttiidahttit ealáhusovdáneami.</p> <p>Mii galgat lámčit ođđa doaimmaide mat dáhttot ásahit Kárášjohkii</p> <p>Mii galgat lámčit dili fitnodagaide mat dáhttot stuorrut.</p> <p>Mii galgat ovttasbargat boazodoaluin, eanandoaluin, meahcástanealáhusaiguin ja eará aktevrraiguin ovddidit eambo báikkálaš árvoháhkama, ja ángiruššat viidáset buvttadeami ja báikkálaš borramušaid</p>
Min areálapolitihkka lámčá bures ealáhusaide	Mii galgat lámčit doarvái geasuheaddji ealáhusareálaid, dohkálaš gaskkas márkaniid oktan heivehuvvon infrastruktuvrrain
Mis lea buorre ovttasbargu gaskal ealáhusaid, Sámi ealáhusgárddi, gieldda ja almmolaš ásahusaid	<p>Mii galgat ovddidit ovttasbarggu ja háhkat gávnadanbáikkiid</p> <p>Mii galgat searvat ođđasit ásahit ealáhussearvi</p> <p>Mii galgat lámčit gieldda ealáhusaide buoret gilvonávccaid stuorit doaimmain ja prošeavttain</p>

<p>Mis galget ceavzilis mátkeealáhusat mat vuvdet erenoamáš luonddu- ja kulturárbevásáhusaid gielddas</p>	<p>Mii galgat searvat bargui ovdánahttit mátkebáikkiid regiovnas</p> <p>Mii galgat aktiivvalaččat veahkin doalahit Kárášjogas ceavzilis mátkebáike-mearka.</p> <p>Mii galgat doarjut Sámi destinašuvdnafitnodaga ásaheami</p> <p>Mii bargat Kárášjoga gildii álbmotmeahccegieldda stáhtusa</p>
<p>Mii leat guovddážiin dáidagii, kultuvrii ja vásáhusaide mat deaivvadit gaskal árbevieruid ja ođđaáiggi</p>	<p>Mii galgat hábmet valljit kulturdoaimmaid ovttasbarggu ja hutkama bokte.</p> <p>Mis galgá kultursála Kárášjogas</p> <p>Mis galgá kulturfálaldat mánáide ja nuoraide, ja kulturskuvla mas leat buorit ja valljit oahpahusfálaldagat mat nannejit sámi giela ja kultuvrra.</p> <p>Mis galgá buorre ovttasbargu Kárášjoga dáidda- ja kulturásahusaiguin</p> <p>Mii galgat doarjut sámi dáiddamusea ásaheami</p> <p>Mii galgat áŋgiruššat hutkás ealáhusaid ja duoji, ja dovddusin dahkat Kárášjoga sámi designbáikegoddin</p>
<p>Mis galgá čielga sámi identitehta, maddái visuálat areálahálddašeamis, arkitektuvrrain ja šilttain.</p>	<p>Mii galgat hábmet visttiid, huksehusaid ja birrasa čielga sámi vuohkái</p> <p>Mis galget geaidnogalbbat ja galbbat almmolaš visttiin sámegillii ja dárogillii</p>

Gelbbolaš báikegoddi

Buori vuodđooahpahusa alla kvalitehtain mánáidgárddiin ja skuvllain, galgat mii nuoraide addit vejolašvuodaid čadahit joatkkaskuvlla oahpahusa. Min álbmogis lea alla oahppu. Vuoruhuvvon mihttomearrin lea ahte nuorat ásaiduvvet gildii manjel oahppoháhkama. Gielddas galgá leat buorre rekruhtten- ja ásahanstrategiija, oažžun dihte nuoraid bisánit Kárášjohkii.

Min skuvla ja mánáidgárddit leat muhtun dain deháleamos arenain sámi giela, kultuvrra ja identitehta ovdánahttimis. Buohkat geat bajásšaddet Kárášjogas galget produktiivvalaččat guovttegielagat, dat mielddisbukta ahte mii galgat fállat buot mánáide sámegeiel oahpahusa heivehuvvon máná duogázi ja dárbbuide.

Mii ovttasbargat ruossut doarrás gieldda ovttadagain, ássiiguin, organisašuvnnaiguin, ealáhusaiguin ja eará ásahusaiguin sihkkarastimis buriid bálvalusaid rievttis kvalitehtain min ássiide. Mis lea gelbbolašvuolta ovdánahttit, buoridit ja rievdadit gieldda bálvalusaid vai fállat ceavzilis bálvalusaid ássiide boahhteáiggis.



Váldomihttu: Ná galgá leat	Strategiijat: Ná mii bargat
Mis lea alla kvalitehta, buorre oahppobiras ja loaktin mánáidgárddiin ja skuvllain	<p>Mii galgat hukset ođđa ja ođđamállet skuvlla gos lea buorredilli ja oahppanmokta</p> <p>Mii galgat hábmet buori pedagogalaš sisdoalu mánáidgárddiide ja skuvllaide mat nannešedje sámegeiela, -kultuvrra, -servodateallima ja -vieruid.</p> <p>Mii galgat sihkkarastet buori gelbbolašvuoda mánáidgarde- ja skuvlabargiide</p> <p>Mii galgat erenoamážit veahkehit mánáid ja váhnemiid geain leat sierranas dárbbut.</p> <p>Mii dáhttut ásahit váibmoguovlluid gielddas, sihkkarastimis oadjebas skuvlabálgaid.</p>
Mis leat gelbbolaš bargit sihke ealáhusain ja almmolaš ja priváhta surggiin.	Mii galgat doarjut Sámi joatkkaskuvlla, sin oahpposurggiiguin, vai ain lea givrodahkan sámi servodahkii

	<p>Mii galgat aktiivvalaččat bargat alitoahppofálaldaga ásahemiin Kárášjohkii, ovttasráđiid Sámi Allaskuvllain dahje eará oahpahusinstitušuvnnaiguin</p> <p>Mii galgat ovttasbargat ealáhusaiguin dahje eará almmolaš ásahusaiguin oažžumis nuoraid ásaiduvvat Kárášjohkii maŋŋel oahppoháhkama</p>
<p>Mis lea fáttmasteaddji, boahpteáigásaš ja nuppástuhtti gielddaorganisašuvdna</p>	<p>Mii galgat lámčit ovttasbarggu, mielmearrideami ja oasálastima</p> <p>Mii galgat deattuhit buori bargobirrasa, DBS- ja lagasbargama olles ásahusas</p> <p>Mis galgá vierrun mielbargiin ja jođiheddjiin bargat aktiivvalaččat innovašuvnnain ja nuppástuhttimiin</p> <p>Mii galgat digitaliseren vuoruhemiid čađa geavahišgoahit IT-čovdosiid mat buktet effektiviserenvuoittu ja buriid bálvalusaid.</p> <p>Mii galgat aktiivvalaččat rekruteret ja doalahit rievttis gelbbolašvuoda vai aivve gokčat boahttevaš dárbbuid bargonávccaide</p> <p>Mii vuoruhit nuoraide fállat geassebargguid ja oahpahallisajiid gielddas</p> <p>Buorre gulahallan álbmogiin ja vuogádatlaš geavaheaddjioasálastin váfistan dihte gieldda ássiide buori dásu bálvalusaid buot surggiin</p>

Ceavzilis báikegoddi

Mii hálddašit min luondduresurssaid sámi luondduáddejumiin. Min luondduávkkástallan lea heivehuvvon min guovlluide, ja resurssaid hálddašeapmi dahkko birgejumiváras mas ceavzilis ávkkástallan lea guovddázis. Sisabahkemat leat stuorimus hástalussan luondduvalljivuhit, ja árbevirolaš sámi ealáhusaide ja kultuvrii.

Buot mearrádusain mat dahkkojit gielddas galgá ceavzilis ovdánahttin guovddázis mii vuhtiiváldá dálkkádaga, birrasa ja luonddu. Mii lámčit ceavzilis rievdadusaid ovttaskas ássiide ja servodahkii oppalaččat.



Váldomihttu: Ná galgá leat	Strategiija: Ná mii bargat
Mii leat gáhtten ja geavahit min areálaid, luonddu ja birrasa sámi kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima ovdánahttimii	<p>Mii galgat váldit vára luonddus ja šládjavalljivuođas</p> <p>Mii galgat goazahit sisabahkkemiid</p> <p>Mii galgat veahkin sihkarastit guohtuneatnamiid boazodollui</p> <p>Gielddas mii čalmmustahttit boazodoalu ja lágídat ja váfistat oasálastima ealáhussii</p> <p>Mii galgat bisuhit eanandoalu gielddas, ja veahkin rekruteret eambbogiid ealáhussii</p> <p>Mii galgat čuolahit vuogas ja báikkálaš heivehuvvon dispenserenuogádaga mohtorjohtolahkii mehciin, ja vuhtiiváldit árbevirolaš ávkkástallama mehciin.</p> <p>Kulturmuittuid ja kulturbirrasa ovddidat, čalmmustahttit ja oahpásmahttit álbmogiid</p>
Mis lea infrastruktuorra mii gokčá ássiid dárbbuid	<p>Mii galgat hálddašit gielddalaš geaidnofierpmádaga ođasmahtton geaidnoplána vuodul, mii láidesta vuoruhemiid divodemiide ja buoridemiide gieldda geainnuin.</p> <p>Mii galgat ođasmahttit ja divvut gielddalaš čáhce- ja ruferusttega mearriduvvon plána</p>

	<p>vuodul, ja doibmet dohkálaš fálu gieldda ássiide.</p> <p>Mii galgat buoridit Kárášjoga almmolaš vánddardeami</p>
<p>Min servodat lea dálkkádat- ja birasberošteaddji, ja geahččalit geahpedit dálkkádatgássaluoitimiid</p>	<p>Mii galgat čadhit doaimmaid nuoskkideami vuostá</p> <p>Mii galgat lámhit ássiide buriid vejolašvuodaid, máhtu ja movtta dahkat buriid biras- ja dálkkádatválljeumiid.</p> <p>Min gielddaorganisašuvdna galgá vuoruhit dálkkádat- ja birasláhčima iežas bargguin</p> <p>Mii galgat sertifiserejuvvot Miljøfyrtårn:ain</p> <p>Mii galgat investeret ja doaimmahit visttiid ja infrastruktuurra ceavzilis perspektiivvain</p>

AREÁLASTRATEGIJA

Karášjoga gielddas leat viiddis areálat ja čielga gielddaguovddáš.

Areálastrategiija lea ráhkaduvvon servodatoasi mihttomeriid ja strategiijaid vuodul ja bajitdásálaččat láidesta guhkitáigge ektui gieldda fysalaš ovdánemiid. Bajitdási areálastrategiija čuovvuluvvo gielddaplána areálaoasis. Ulbmil areálastrategiijain lea čatnat bajitdási láidestemiid ja mihttomeriid, daid konkrehta areáladisponeremiiguin mat dahkkojit gielddaplána areálaoasis.



Váldomihttu: Ná galgá leat	Strategiija: Ná mii bargat
Mis lea buorre ávkkástallan ja jierpmálaš areálageavaheapmi iešguđetge dárbbuide	<p>Mis galgá ođasmahtton areálaplána, oktan buriin kártavuoduin.</p> <p>Gieldda areálaplánaš várrejuvvojit dihto areálat vissis ulbmiliidda, mat leat juogo gárvásat huksemiidda dahje viidásat detáljareguleremiidda</p> <p>Bargat ásahtit ja váfistit ođđa juhkančáhceareálaid báikegoddái oahpes vuodđočáhceboadáhagas gielddas.</p>
Mis leat mánggalágan ásodagat- ja ásodatsajiidfálaldagat iešguđetlágan dárbbuide ja buolvvaide	<p>Gielddalaš ásodatbáikkid plánejuvvojit lahka gielddalaš bálvalusaid</p> <p>Areálaplánaođasmahttimis kártet ahte lea go dálá huksehatguovllut báikkiin gos lea luondduvárra</p> <p>Ođđa huksehatguovlosajit álgovuorus ja eai galgga luondduvárrabáikkiide.</p> <p>Mii galgat heivehit servodaga buot agiide.</p> <p>Mii lámhčit mánggabealálaš ásodatfálaldagaid.</p> <p>Viesuid huksen priváhtaopmodagaide njárggaide. Priváhtaide berresií lámhččojuvvot vejolašvuohta hukset opmodagaidasaset ala nu guhkás go vejolaš jus huksensadji leš dorvvolaš</p>

	<p>Mii dáhttut ovttasbarggu gaskal gieldda ja priváhta aktevrraid ásodagaid huksemiidda</p>
<p>Mii dáhttut lámčit ealáhusovdánahttimii</p>	<p>Areálaplánaš várrejuvvojit ealáhusareálat maid lea vejolaš ovdánahttit ja viiddidit doarvái.</p> <p>Mii galgat maiddái vuoruhit gárvvisteami areálain ealáhusovdánahttimii, dohkálaš gaskkas márkani</p> <p>Eanaresurssat galget adnot fuolas ja erenoamážit vuhtiiváldot guovlluin gos eanandoallu lea vejolašvuhtan.</p> <p>Mii galgat veahkkin sihkkarastit guohtuneatnamiid boazodollui, dás maiddái erenomáš árvosaš guovlluid dahje uhcimus guovlluid.</p>
<p>Mii váldit vuhtii birrasa go plánet huksenareálaid, ja maiddái gielddalaš huksenprošeavttain</p>	<p>Mis galgá nanu biraslaš beroštupmi materiálaválljejuumiin gielddalaš huksemiin.</p> <p>Mii veardidit biraslaš energiijačovdosiid ođđa gielddalaš visttiin, dahje dálá visttiid ođasmahttimis.</p> <p>Mii oláhallat biraslaš vugiin doappardoaimmaheami.</p> <p>Mii áigut unnidit geaidnojohtolaga gos lea vejolaš, ja plánet gielddalaš bálvalusaid lahka márkana.</p> <p>Gielda lágida dustet dálá ja boahttevaš huksenávnnasdárbui báikegotti guovddáža lahka.</p>
<p>Lámčit buori báikegoddeovdáneami</p>	<p>Mii dáhttut vuoruhit buori báikegoddeovdáneami márkaniš, mii vuhtiiváldá universála hábmema, estetihka, bálgáid, gávnadanbáikkiid ja duhkoraddanšiljuid</p> <p>Mii leat sámi báikegoddi, maiddái visuálat.</p> <p>Mii dáhttut ásahtit lunddolaš bisánanbáikkiid márkaniš, báikkálaš álbmogii ja mátkkálaččaide.</p>

<p>Bures plánejuvvon johtalussystema mas deattuhuvvo johtolatdorvvolašvuohta</p>	<p>Mii dáhttut sihkkarastit areálaid sihkel- ja vázzinbálgáid ásaheapmái gaskal márkana ja ásodatguovlluid.</p> <p>Oadjebas ja čuvgejuvvon skuvlageainnut deattuhuvvot.</p> <p>Mii dáhttut vuoruhit sierranas skohtermáđijaid regulerema márkanis/ásodatbáikkiin skohtermáđijaide</p> <p>Mii dáhttut plánet infrastruktuurra servodagas mánggabealálažžan ja buot agiide.</p> <p>Mii árrjalaččat seaguhat iežamet dahkat guođáhat- ja boradansajiid riikkageaidnoguoraide, geasuheaddji bisánansajiide ja duottarstohpo-, vázzinbálgáid ja meahccáivuolginsajiide.</p>
<p>Láhčit astoáigehuksema gáržžiduvvon, geasuheaddji guovlluide</p>	<p>Plánet astoáigehuksema almma bilidemiid, deavddan guovlluide gos leat juo huksemat, dahje viiddideapmin huksejuvvon guovlluide.</p> <p>Plánet bartahuksema biedgguid guovlluide gos lea juo infrastruktuurra, dahje nu guhkás go sáhttit, maiddáí priváhta opmodagaide.</p> <p>Ráhkadit láidestusaid mo ođđasit hukset gođiid mat leat atnon virolaš luondduriggodatháhkamii.</p>
<p>Sávahahti geavaheami dássálagaid luondduguovlluid ja mehciid hálddašemiin</p>	<p>Ásahit láidestemiid 100 m avádatbuksemii.</p> <p>Álbmogiid doaimmahit beasatlašvuođa luonddu- ja astoáiggeguovlluide, ja johkagáddái báikegotti guovddážis.</p> <p>Láidestit areálaidhálddašeapmái Kárašjoga báikegotteguovddáža johkaavádagas/ johkagáttis/ huksehatguovllus.</p> <p>Ráhkadit johkaavádatplána, atno-, suddjen- ja huksehatstrategiijain Kárašjohgáttis. Mii lágidat buori árealatnugulahallama bozodoaluin mohtorjohtolaga ja olgostallandoaimmaid hárrái</p>

	<p>Mii vuoruhišgoahtit kártet bievlavuodjinspáittuid meahcchálddahusa viidásat bargguid hárrái.</p> <p>Mii lágidat deaivvadansajiid meahccái.</p> <p>Dan dahkat olgostallanguovlluid seailluhan ja suddjen dihte stuorát oktalaš fysalaš bilidemiid hárrái.</p>
<p>Mii plánet buot dási dálkkádatrievdamiid hárrái, vai máhttit giedahallat daid váikkuhusaid.</p>	<p>Mis galgá leat ođasmahttojuvvon máhttu vuorddehahtti dálkkádatrievdamiidda ja atnit daid vuodđun plánemiin, hálddahas ja áššemeannudeamis.</p> <p>Huksemin deattuhit servodatváfisteami ja luodduvára ja vuogádatlaččat atnit riska- ja raššivuodalađastemiid fuomášit sávatkehtes dáhpáhusvejolašvuodaid.</p> <p>Vuoruhit luondduvuđot čovdosiid šávahatgiedahallamiid, dulve ja uđasváfisteapmái.</p> <p>Seailluhit dakkáraš ekovuogádatlašvuodaid go nješšiid, jekkiid, ravdavegetašuvnnaid mat sáhttet geahpedit dálkkádatrievdadusčuozašusaid.</p> <p>Huksehatguovlluin šávahagat berrejit giedahallojuvvot eatnama bajožis.</p> <p>Čáhcegávnoštumit galget leat buori dahje hui buori birasdilis. Bilideamet dahje doaimmat mat váikkuhit hejot čáziide dahje čázádagaide galgá vealtat dahje divvut.</p>

GIELDDAPLÁNA SERVODATOASI ČUOVVOLEAPMI

Gielddaplána servodatoassi lea Kárášjoga gieldda deháleamos stivrenreaidu, ja dan vuodul galget buot barggut ja ovdánahttimat gielddas dahkkot. Dát plána lea mearrideaddji eará plánaid ektui. Doaimbanoasi ekonomiiaplána vuoruheamit dahkkojit servodatoasi vuodul.

Sihkkarastimis ollislaš plánema, de galget gielddas buot plánat huksejuvvot čađamanni mihttomearrestrukturain. Servodatoasi bajitdási mihttomeriin galgá čanastat vuolit dási plánaid oassemihtuide ja doaimbajuide, ja maiddái ovttagaid doaimmahusplánaid aktivitehtaide. Raporteren dahkko jahkedieđáhusas.

Mii geavahit Framsikt digitála reaiddu buot gielddalaš plánemiin ja raporteremiin. Framsikt vuogádat ovttasta ja dahká ollislašžan plánema, mihttomearrestivrema ja raporterema. Framsikt digitála plánat ja raportat leat eambo eallasat, olámuttos ja vejolaččat lohkat sihke álbmogii, almmolašvuhtii, politihkkariidda ja maiddái iežamet bargiide

